

รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สิริพร บุญพา¹ อารินทร์ รसानนท์² โกศล มีคุณ³ และนรา สมประสงค์⁴

¹ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

²ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

³ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาความพอเพียง และ พัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบวัดตัวแปร 11 แบบวัด เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยง (α) ตั้งแต่ .731 ถึง .899 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งสถิติพื้นฐาน และ สถิติอ้างอิง โดยสถิติอ้างอิงที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 39.6 และอธิบายพฤติกรรมพอเพียงได้ร้อยละ 34.6 ถึง 37.8 โดยตัวแปรอธิบายสำคัญ คือ การมีวินัยในตน ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ความเชื่ออำนาจในตน ทศนคติต่อความพอเพียง บรรยากาศโรงเรียนแบบพอเพียง และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงด้วยการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาความพอเพียงตามวิถีการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ภายใต้การบริหารทรัพยากร (4M) ด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ของ Deming รูปแบบดังกล่าวผ่านเกณฑ์ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยรายด้านตั้งแต่ ร้อยละ 90.00 ถึง 92.14 ค่าเฉลี่ยโดยรวม ร้อยละ 90.89 (ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70/75)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารการพัฒนา ความพอเพียง ปัจจัยเชิงสาเหตุ

Administrative Model for The Development of Sufficiency for Junior High School Students under Bangkok Metropolitan Administration

Siriphon Boonpha¹ Tharin Rasanond² Kosol Meekhun³ and Nara Somprasong⁴

¹Ph.D Educational Administration, University of Phayao

²Thesis Advisor Educational Administration, University of Phayao

³Thesis Advisor Educational Administration, University of Phayao

⁴Thesis Advisor Educational Administration, University of Phayao

Abstract

The purposes of this research were to study the causal factors of sufficiency development in junior high school students, and to determine the administrative model for the development of sufficiency in junior high school students under Bangkok Metropolitan Administration. The research methodology was mixed method of quantitative & qualitative. The samples were 500 junior high school students in schools under Bangkok Metropolitan Administration, derived from multi-stage random sampling. Research instruments were set of 11 summative rating scales with reliability (α) between .731 and .899. The descriptive and inferential statistics were used to analyze the obtained data. The inferential statistics for hypothesis testing were Stepwise Multiple Regression Analysis, Confirmatory Factor Analysis, and Path Analysis.

The research findings were: 1) the causal factors of sufficiency development in junior high school students under Bangkok Metropolitan Administration included the group of Psycho-Trait variables, or Psycho-Situation variables which could explain 39.6% of Sufficient-Psycho for, and accounted for 34.6% to 37.8% of Sufficiency Behavior. The following variables including Sufficiency Self-Discipline, Sufficiency Social Support, Belief in Internal Locus of Control of Reinforcement, Attitudes toward Sufficiency, Sufficiency School Atmosphere, and Locus of Control were considered important explanatory variables. 2) The Administrative Model for the development of the sufficiency could be conducted according to the sufficiency causal factors regarding Psycho-Behavioral Science Method, and implemented through 4M-Administrative Resources in cyclical procedure of Deming (P-D-C-A); and 2) the derived model was approved to be practical by the experts with average scores of 90.00% to 92.14% in individual aspects and 90.89% for overall aspects which was considered above the preset standards of 70/75.

Keywords: Administrative Model, Sufficiency, Causal Factor

Received: 8 June 2019

Revised: 23 November 2019

Accepted: 25 November 2019

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, หน้า 8) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นการพัฒนาประเทศที่มีหลักการสำคัญ คือ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และกำหนดเป้าหมายหลักให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ คือ มีวินัย ทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เป็นพลเมืองตื่นรู้ สามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนร่วมมีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงมีความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยยึดเป็นหลักการสำคัญของการจัดการ ศึกษาเพื่อให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางดำรงชีวิตและเป็นหลักปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียงเท่าทันและเป็นสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาเยาวชนไทยให้มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนานั้น จะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนจะต้องศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรม ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น สามารถศึกษาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมกนุสสันและเอนด์เลอร์ (Magnusson & Endler, 1977) ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา และรูปแบบการพัฒนา โดยยึดหลักการบริหารวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ของเดมิ่ง (Deming cycle) และ การบริหารทรัพยากร (4M) จึงทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

การพัฒนาความพื่อนั้น เหมาะสมที่จะทำได้ตั้งแต่เป็นวัยรุ่นหรือเยาวชน เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นประชากรคุณภาพของประเทศ การพัฒนาบุคคลไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางจิตใจหรือพฤติกรรมจะประสบความสำเร็จได้ต้องม้องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตลักษณะหรือพฤติกรรมนั้น ๆ จะต้องทราบปัจจัยเชิงสาเหตุของจิตลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าว และอาจรวมถึงการมีนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้วย การวิจัยนี้มุ่งนำเสนอสาระเกี่ยวกับ การศึกษา

ปัจจัยเชิงสาเหตุของความพอเพียงของนักเรียนวัยรุ่น และศึกษารูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาความพอเพียง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านเวลา และแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 38,474 คน (กลุ่มงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา, 2561) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนประมาณ 500 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ศึกษาความพอเพียงของนักเรียน ซึ่งมีตัวแปรตาม คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมพอเพียง และตัวแปรอิสระ มี 3 กลุ่ม จำนวน 8 ตัวแปร

ขอบเขตด้านเวลา เริ่มดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ กรกฎาคม 2561 ถึง กุมภาพันธ์ 2562

การวิจัยระยะที่ 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะ คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน และ ผู้ประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เลือกโดยเจาะจงกำหนดคุณสมบัติ

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน โดยตัวแปรตาม คือ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตด้านเวลา เริ่มดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ มีนาคม ถึง มิถุนายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

1. กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้ไม่น้อยกว่า 25%
  2. เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุ สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้เพิ่มขึ้นจากการอธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมไม่น้อยกว่า 5% (Cohen, 1977)
  3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตลักษณะ และพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- สมมติฐานที่ 4 รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินการนำไปใช้ได้ในทางปฏิบัติ คือ 70% รายด้าน, 75% โดยรวม

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการบริหาร หมายถึง การพัฒนาภายใต้การบริหารทรัพยากร (4M) ด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ของ Deming

รูปแบบการพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการพัฒนารูปแบบ โดยแบ่งออก 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบจากการวิจัยระยะที่ 1 2) การจัดทำการบริหาร รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการบริหารรูปแบบดังกล่าว

ความพอเพียง หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของนักเรียนที่ไม่คิดเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และการตั้งใจพึ่งตนเอง รวมทั้งการแสดงออกในการปรับตัวด้านการเรียน การดำเนินชีวิต และการยอมรับนวัตกรรมในการเรียน การดำเนินชีวิต

วิธีการวิจัย (Methodology)

การวิจัยระยะที่ 1

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 38,474 คน (กลุ่มงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา, 2561) การเลือกตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ G*Power version 3.1 (Faul, Erdfelder, Buchner, & Lang, 2009) ได้จำนวนขั้นต่ำ 322 คน แต่ได้เลือกมา 500 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ สุ่มกลุ่มเขต กลุ่มโรงเรียน ห้องเรียน และสุ่มนักเรียน ห้องละ 30 คน ได้ 500 คน ตัวอย่างที่ได้มาเป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 49 นักเรียนหญิงร้อยละ 51 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 29 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 39 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 32

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ จำนวน 11 แบบวัด เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 9 แบบวัด และแบบวัดที่มีผู้วิจัยอื่นสร้างไว้ 2 แบบวัด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2557; ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2557)

ในส่วนแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้ทำการสร้างตามหลักวิชาการ มีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพ แบบวัดมีค่า item-total correlation (r) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 และมีค่าความเที่ยงชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient α) .731 ถึง .899

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่สุ่มได้ด้วยตนเอง ได้แบบสอบถาม (ซึ่งรวมแบบวัด) จำนวน 540 ฉบับ ตรวจสอบแล้วพบว่ามีความสมบูรณ์ จำนวน 500 ฉบับ จึงถือว่าเป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน 500 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งสถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง โดยสถิติอ้างอิงที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และ การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path analysis)

การวิจัยระยะที่ 2

1. การกำหนดผู้ให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะ และการกำหนดผู้ประเมิน

การกำหนดผู้ให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะ คือ ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน และการกำหนด ผู้ประเมิน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยการกำหนดคุณสมบัติ

2. เครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิใช้ประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปลักษณะการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงและสรุปลักษณะการบริหาร พร้อมแบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลสัมภาษณ์ และ การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานสำหรับข้อมูลจากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิจัยระยะที่ 1

ชื่อตัวแปร และสัญลักษณ์ ได้แก่

ตัวแปรตาม คือ จิตลักษณะพอเพียง (SPsy) พฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียน (SLB) พฤติกรรมพอเพียงด้านการดำเนินชีวิต (SLfB)

ตัวแปรอิสระ มี 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ 1) กลุ่มจิตลักษณะเดิม (Psy) ประกอบด้วย ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (FOSC) และ ความเชื่ออำนาจในตน (SBLC) 2) กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม (SS) ประกอบด้วย การรับรู้การปฏิบัติอย่างพอเพียงของผู้บริหารและครู (SRDT) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง (SSS) และ บรรยากาศโรงเรียนแบบพอเพียง (SSA) 3) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SPsy) ประกอบด้วย การมีวินัยในตนในการปฏิบัติอย่างพอเพียง (SSD) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพอเพียง (SKn) และ ทศนคติต่อความพอเพียง (SAtt)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยระยะที่ 1

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาความพอเพียงของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสังเขป เป็นดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์การอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียน พบว่า

1.1.1 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 20.7 ตัวแปรที่ร่วมอธิบายได้ คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ($\beta = .296$) และบรรยากาศของโรงเรียนแบบพอเพียง ($\beta = .221$)

1.1.2 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงได้ร้อยละ 35.4 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 35.2 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายได้ร้อยละ 39.6 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถอธิบายได้เพิ่มจากการใช้กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 14.5 ถึง 18.9 โดยตัวแปรที่อธิบายได้ดี คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .277$), การมีวินัยในตนในการปฏิบัติอย่างพอเพียง ($\beta = .220$) บรรยากาศโรงเรียนแบบพอเพียง ($\beta = .110$) ทศนคติต่อความพอเพียง ($\beta = .110$) และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ($\beta = .103$) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ

กลุ่มตัวแปรอธิบาย									
สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์ และจิตลักษณะเดิม		สถานการณ์ และจิตตามสถานการณ์		สถานการณ์ จิตลักษณะเดิมและจิตตามสถานการณ์		% แตกต่างของการอธิบาย	
ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่า β	ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่า β	ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่า β	ตัวแปรทำนายสำคัญ	ค่า β		
SSS	.296	FOSC	.368	SSD	.294	FOSC	.277		
SSA	.221	SBLC	.142	SAtt	.181	SSD	.220		
		SSA	.120	SSS	.157	SAtt	.110		
		SSS	.115	SSA	.149	SSA	.110		
						SSS	.103		
$R^2 = .207$		$R^2 = .354$		$R^2 = .352$		$R^2 = .396$		14.5 To 18.9	

หมายเหตุ ตัวแปรและค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์การอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนของนักเรียน พบว่า

1.2.1 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนของนักเรียน ได้ร้อยละ 12.1 ตัวแปรที่ร่วมอธิบายได้ดี คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ($\beta = .234$) และบรรยากาศของโรงเรียนแบบพอเพียง ($\beta = .160$)

1.2.2 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมสามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียน ได้ร้อยละ 20.7 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์อธิบายฯ ได้ร้อยละ 33.7 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์อธิบายฯ ได้ร้อยละ 34.6 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมและ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนได้เพิ่มจากการใช้กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 8.6 ถึง 22.5 โดยตัวแปรที่อธิบายได้ดี การมีวินัยในตนเองในการปฏิบัติอย่างพอเพียง ($\beta = .484$) ความเชื่ออำนาจในตนเอง ($\beta = .114$) และบรรยากาศโรงเรียนแบบพอเพียง ($\beta = .097$) ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ

กลุ่มตัวแปรอธิบาย								% แตกต่าง ของการ อธิบาย
สถานการณ์ทาง สังคม		สถานการณ์ และ จิตลักษณะเดิม		สถานการณ์ และ จิตตาม สถานการณ์		สถานการณ์ จิต ลักษณะเดิมและจิต ตามสถานการณ์		
ตัว(แปร)	ค่า	ตัว(แปร)	ค่า	ตัว(แปร)	ค่า	ตัว(แปร)	ค่า β	
ทำนาย สำคัญ	β	ทำนาย สำคัญ	β	ทำนาย สำคัญ	β	ทำนาย สำคัญ		
SSS	.234	FOSC	.242	SSD	.520	SSD	.484	
SSA	.160	SBLC	.207	SSS	.129	SBLC	.114	
		SSA	.116			SSA	.097	
$R^2 = .121$		$R^2 = .207$		$R^2 = .337$		$R^2 = .346$		8.6 To 22.5

หมายเหตุ ตัวแปรและค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

1.3 ผลการวิเคราะห์การอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียนพบว่า

1.3.1 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียน ได้ร้อยละ 15.5 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ($\beta = .277$) และ บรรยากาศของโรงเรียนแบบพอเพียง ($\beta = .168$)

1.3.2 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมสามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการดำเนินชีวิต ได้ร้อยละ 22.9 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 37.2 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์อธิบายได้ร้อยละ 37.8 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมและ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้เพิ่มจากการใช้กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 7.4 ถึง 22.3 โดยตัวแปรที่อธิบายได้ดี คือ การมีวินัยในตนในการปฏิบัติอย่างพอเพียง ($\beta = .418$) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง ($\beta = .128$) ทักษะติดต่อความพอเพียง ($\beta = .108$) และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .094$)
ดังตาราง 3

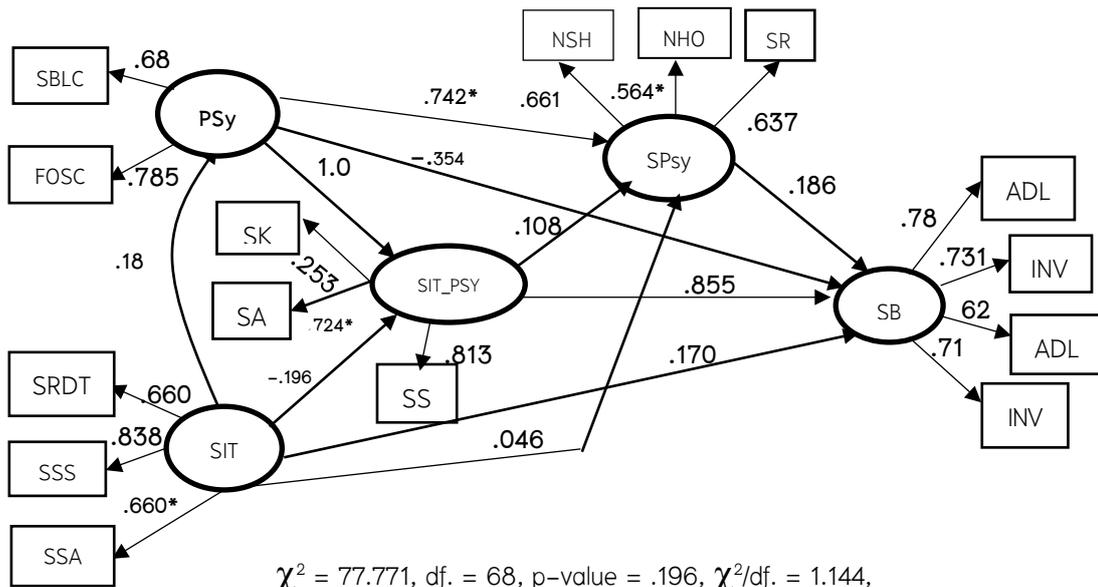
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านดำเนินชีวิตของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ

สถานการณ์ทางสังคม		กลุ่มตัวแปรอธิบาย								% ต่างต่างของการอธิบาย
สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์ และจิตลักษณะเดิม				สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์		สถานการณ์ จิตลักษณะเดิมและจิตตามสถานการณ์		
ตัวแปร	ค่า	ตัวแปร	ค่า	ตัวแปร	ค่า	ตัวแปร	ค่า	ตัวแปร	ค่า	β
ทำนาย	β	ทำนาย	β	ทำนาย	β	ทำนาย	β	ทำนาย		
สำคัญ		สำคัญ		สำคัญ		สำคัญ		สำคัญ		
SSS	.277	FOSC	.294	SSD	.445	SSD	.418			
SSA	.168	SSS	.185	SSS	.153	SSS	.128			
		SBLC	.101	SAtt	.133	SAtt	.108			
						FOSC	.094			
$R^2 = .155$		$R^2 = .229$		$R^2 = .372$		$R^2 = .378$		7.4 To 22.3		

หมายเหตุ ตัวแปรและค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

2. ผลการศึกษาแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุความพอเพียงของนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โมเดลมีค่าสถิติต่าง ๆ ที่ยอมรับได้ กล่าวคือ มีค่า $\chi^2 = 77.771$, $df = 68$, $p\text{-value} = .196$, $\chi^2 / df = 1.144$, ค่า GFI = .980, ค่า AGFI = .965, ค่า CFI = .996, ค่า RMSEA = .017, และค่า RMR = .014 ปัจจัยเชิงสาเหตุในกรอบแนวคิดทั้งหมดสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 65 [R^2 of Model (SB) = 0.65] ดังภาพ 1

$\chi^2 = 77.771, df. = 68, p\text{-value} = .196, \chi^2/df. = 1.144,$

GFI = .980, AGFI = .965, CFI = .996, RMSEA = .017, RMR = .014

ผ่านเกณฑ์ Model อธิบายพฤติกรรมพอเพียงได้ร้อยละ 65

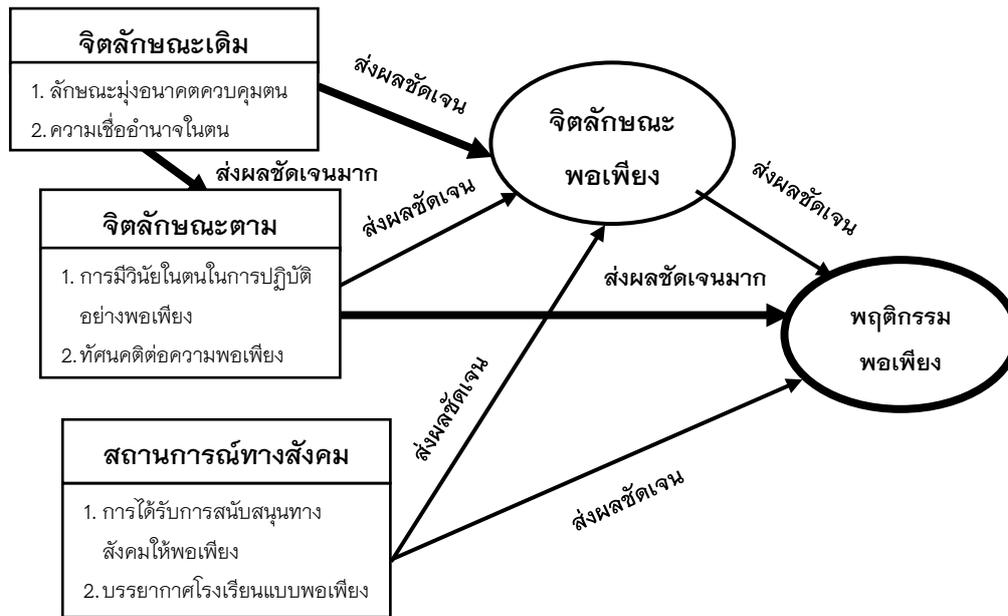
หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพ 1 รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ผลการวิเคราะห์ตัวแปร)

การวิจัยระยะที่ 2

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 ทั้งส่วนที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพอเพียงของนักเรียน และรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ สามารถสังเคราะห์เป็น “รูปแบบการพัฒนาความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ภาพ 2 แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เพื่อให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติจริงในเชิงการบริหาร ตาราง 5

การที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมพอเพียงมากหรือน้อยนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจนมาก คือ จิตลักษณะเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน) ซึ่งมีแนวโน้มส่งผลต่อจิตลักษณะพอเพียง และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (การมีวินัยในตนในการปฏิบัติอย่างพอเพียง และทัศนคติต่อความพอเพียง) มีแนวโน้มส่งผลไปยังพฤติกรรมพอเพียง การพัฒนาจิตลักษณะพอเพียง หรือ การพัฒนาสถานการณ์ทางสังคม อาจมีผลต่อพฤติกรรมพอเพียงอยู่บ้าง

ภาพ 2 รูปแบบการพัฒนาความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน ที่ให้สัมภาษณ์ “การบริหารรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ในประเด็นเกี่ยวกับ Deming Cycle (P-D-C-A) และปัจจัยบริหาร 4Ms และสร้างเป็น “ข้อเสนอการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร” แล้วนำข้อเสนอแนวทางการบริหาร ดังกล่าว เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เป็นผู้ประเมิน

จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดกรุงเทพมหานคร รายด้าน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 90.00 ถึง 92.14 ค่าเฉลี่ยโดยรวมร้อยละ 90.89 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70/75 แสดงว่า รูปแบบการบริหาร ดังกล่าวผ่านเกณฑ์ทั้งรายด้าน และโดยรวม ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการบริหารรูปแบบฯ

แนวทางการบริหาร (ด้าน)	ค่าคำนวณ			เทียบเกณฑ์ 75%
	คะแนนรวม	เฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ	
1. การวางแผน	126	25.2	90.00	ผ่าน
2. การปฏิบัติ	127	25.4	90.71	ผ่าน
3. การติดตาม/ประเมิน	127	25.4	90.71	ผ่าน
4. การยอมรับ/ปรับปรุง	129	25.8	92.14	ผ่าน
รวม	509	25.45	90.89	ผ่าน

สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียน ได้ร้อยละ 12.1 ถึง 20.7
2. กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 39.6 และอธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียน ได้ร้อยละ 34.6 ถึง 37.6
3. รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดี
4. รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยรายด้าน ตั้งแต่ร้อยละ 90.00 ถึง 92.14 ค่าเฉลี่ยโดยรวม ร้อยละ 90.89 (ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70/75)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลที่เป็นสรุปผลการวิจัยกำหนดเป็นประเด็นอภิปรายที่จะนำเสนอต่อไป

หนึ่งเนื่องจากมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่มหลายตัวแปร การเสนอและอภิปรายในระดับตัวแปรจะมีสาระมากเกินกว่าจะนำเสนอในบทความนี้ จึงกำหนดขอบเขตการเสนอและอภิปรายเพียงระดับกลุ่มตัวแปรเท่านั้น

ประเด็นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียน ได้ร้อยละ 12.1 ถึง 20.7 ซึ่งไม่ถึงร้อยละ 25 นั้นผลดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้ไม่น้อยกว่า 25%” ผลที่ได้พบดังกล่าวอาจเป็นเพราะเหตุผลอย่างน้อยสองประการ คือ ประการแรก ตัวแปรปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมที่นำมาศึกษายังไม่เหมาะสมกับตัวแปรผลซึ่งจะต้องประมวลเอกสารและค้นหาต่อไป ประการที่สอง จิตลักษณะพอเพียงเป็นลักษณะทางจิตใจ การอธิบายลักษณะดังกล่าวซึ่งเป็นลักษณะภายในและค่อนข้างเป็นนามธรรมอาจทำได้ยาก ดังที่งานวิจัยของดุจเดือน พันธุมนาวิน (2556) ได้พบว่าตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมมีเพียง 1 จาก 5 ตัวแปร ที่อธิบายความสุขในชีวิต (ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตใจ) ของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายจิตลักษณะได้มากกว่าร้อยละ 25 เช่น งานวิจัยของน็อนอน พิณประดิษฐ์ (2557) ที่พบว่ากลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาได้ร้อยละ 32.2

ในส่วนที่การวิจัยพบว่ากลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้น้อยกว่าร้อยละ 25 เช่นกันนั้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนีออน พิณประดิษฐ์ (2557) ที่พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าของนักศึกษาได้เพียงร้อยละ 18.4 ขณะที่ผลการวิจัยของปราณี จ้อยรอด (2552) พบบทบาทที่ชัดเจนของกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมโดยพบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู ความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับตัวแบบจากเพื่อน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้ร้อยละ 37 และผลวิจัยของภาวนา ประมณฑ์ (2555) ก็พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (การเข้าสอนเสริม การมีแบบอย่างที่ดีและการได้รับการสนับสนุนทางสังคม) สามารถทำนายพฤติกรรมวางแผนชีวิตของนักศึกษา ได้ร้อยละ 33

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 39.6 เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร้อยละ 14.5 ถึง 18.9 ขณะที่กลุ่มตัวแปรเหล่านี้ อธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 34.6 ถึง 37.6 เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมได้ร้อยละ 7.40 ถึง 22.5 (สูงกว่าร้อยละ 5 ทุกกรณี) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า “กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายความพอเพียงของนักเรียน ได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5”

ผลการวิจัยที่พบในประเด็นที่ 2 นี้ สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson & Endler (1977) ที่มีสาระสำคัญว่า การใช้ตัวแปรเชิงเหตุหลายประเภท ประเภทละหลายตัวแปร สามารถอธิบายพฤติกรรม (หรือจิตลักษณะสำคัญ) ของบุคคลได้มากกว่าการใช้ตัวแปรน้อยประเภท และน้อยตัวแปร ผลวิจัยนี้นอกจากสนับสนุนแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมดังกล่าว ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของดุจเดือน พันธุมนาวิน (2553, 2556) นีออน พิณประดิษฐ์ (2557) และฤกษ์ชัย คุณูปการ (2553) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของคอสต้า และกาลลิก (Costa & Kallick, 2004) อีกด้วย

ประเด็นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กล่าวว่า “รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของความพอเพียงของนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์”

จากที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวแปรเชิงสาเหตุในรูปแบบ (Model) คือ กลุ่มจิตลักษณะเดิม (PSY)

ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน, ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมให้พอเพียง, บรรยากาศโรงเรียนแบบพอเพียง กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_PSY) ได้แก่ การมีวินัยในตนในการปฏิบัติอย่างพอเพียง, ทักษะคิดต่อความพอเพียง และ จิตลักษณะพอเพียง (SPsy) ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 65 ผลดังกล่าวนี้สนับสนุนแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson & Endler (1977) ที่อธิบายในสาระ สำคัญว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์

ผลวิจัยที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาศอคคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลงานของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าโมเดลมีความกลมกลืนใกล้เคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดี

ผลการวิจัยในส่วนนี้ที่สนับสนุนแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมยังสอดคล้องกับผลวิจัยของดุจเดือน พันธุมนาวิณ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา และผลวิจัยของน็อน นพประดิษฐ์ (2557) ที่ศึกษาระบบดัชนีความไว้วางใจอย่างฉลาดของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่งานวิจัยทั้งสองเรื่องศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมาแล้วก่อนหน้างานวิจัยนี้

ประเด็นที่ 4 ผลการวิจัยระยะที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70/75)

ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 4 ที่กล่าวว่า “รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินการนำไปใช้ได้ทางปฏิบัติ คือ 70% มาตรฐาน 75% โดยรวม” ที่พบดังกล่าวอภิปรายได้ว่า

รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนนี้ เป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่ได้มาจากการวิจัยระยะที่ 1 และ เสริมด้วยองค์ความรู้ในการวิจัยระยะที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญทำให้มีพื้นฐานทางวิชาการถูกต้องเหมาะสม มั่นใจในการนำไปใช้จริง เพราะการพัฒนาที่มีพื้นฐานทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนั้นมีโอกาสทำสำเร็จสูงกว่าการพัฒนาทั่ว ๆ ไป

ที่ดำเนินการโดยชาติพื้นฐานทางวิชาการ ดังที่ Nation et al. (2002) เห็นว่า การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จควรมาจากพื้นฐานทางวิชาการ คือ เป็นองค์ความรู้จากงานวิจัย

อย่างไรก็ตาม การประเมินรูปแบบเป็นการเน้นที่ด้านการบริหาร มิได้ลงลึกทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาลักษณะที่เป็นปัจจัยสำคัญของจิตลักษณะและพฤติกรรมพอเพียง ความสำเร็จทางวิชาการของรูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงต้องขึ้นกับการจัดการทางวิชาการดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการวิจัยนี้ ได้ดำเนินการโดยยึดมาตรฐานทางวิชาการ จึงมั่นใจที่จะนำไปใช้ได้กับการศึกษาหรือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างหรือบริบทที่ใกล้เคียงกัน
2. ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา สามารถนำแนวทางจากการศึกษานี้ไปใช้ในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงให้แก่แก่นักเรียนวัยรุ่น ในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือสังกัดอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้
3. ครูผู้สอนสามารถใช้องค์ความรู้จากการวิจัยนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ดังที่ได้พบว่า ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 6 จาก 8 ตัวแปร ในงานวิจัยนี้สามารถอธิบายความพอเพียงได้ประมาณร้อยละ 34 ถึง 39 จึงคาดว่าอาจยังมีตัวแปรสำคัญที่น่าจะนำมาศึกษาเพิ่มเพื่อพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ขึ้นได้อีก ซึ่งตัวแปรเหล่านั้นจะได้จากการประมวลเอกสารอย่างเข้มข้น
2. การวิจัยยังได้พบผลที่มีทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุนบทบาทของ “กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม” ที่มีต่อความพอเพียงของนักเรียน จึงเป็นประเด็นที่ควรจะต้องทำวิจัยเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจนต่อไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้รูปแบบการพัฒนาความพอเพียงนี้ทำเป็นการวิจัยนำร่อง และประเมินผลการพัฒนา ซึ่งอาจเป็นงานวิจัยในภารกิจของระดับผู้บริหารได้ เช่น ทำเป็นโครงการวิจัยการพัฒนานักเรียนในระดับโรงเรียน หรือ ระดับกลุ่มโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. (2561). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2557). การวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตนทั่วไปและเฉพาะกิจ เพื่อใช้กับวัยรุ่นไทยและการประเมินคุณลักษณะของคะแนนจากแบบวัด. *วารสารจิตวิทยาจิตวิทยา: ระบบพฤติกรรมไทย*, 11(2), 121-189.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2553). ผลสำเร็จของการพัฒนาพฤติกรรมครอบครัวด้วยวิธีการฝึกจิต ลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ: หลักฐานจากงานวิจัยสองขั้นตอน. *วารสารจิตวิทยาจิตวิทยา: ระบบพฤติกรรมไทย*, 7(1-2), 66-109.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2556). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2557). การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ: แบบวัดทั่วไปและแบบวัดเฉพาะกิจและการประเมินคุณภาพจากการใช้. *วารสารจิตวิทยาจิตวิทยา: ระบบพฤติกรรมไทย*, 11(2), 189-131.
- นีออน พิณประดิษฐ์. (2557). วิจัยระบบดัชนีความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปราณี จ้อยรอด. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร (ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ภาวนา ประมนต์. (2555). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561) *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580)*. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก 13 ตุลาคม 2561.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2553). ผลการฝึกอบรมทางจิตวิทยาจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2552). การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press.
- Costa, A.L. & Kallick B. (2004). *Assessment Strategies for self-directed Learning, Thousand Oaks, CA: Corwin Press/Sage Publications*.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A. G. (2009). Statistical power analysis using G*power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41(4), 1149–1160. Retrieved May 15, 2018, from <https://doi.org/10.3758/BRM.41.4.1149>.
- Magnusson, D. & Endler, N.S. (1977). *Personality at the crossroad: Current issues in interactionism psychology*. New Jersey: LEA Publishers.
- Nation, M., Crusto, C., Wandersman, A., Kumpfer, K. L., Seybolt, D., Morrissey-Kane, E., & Davino, K. (2003). What works in prevention principles of effective prevention programs. *American Psychologist*, 58(6/7), 449–456.